

KATEDRA HISTORIE

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU DIPLOMOVOU PRÁCI

Autor: Markéta Musialková

Titul: Ženská emancipace očima Karoliny Světlé

Rok: 2023

Počet stran (příloh): 50 (0)

Vedoucí práce: doc. Mgr. Radmila Švaříčková Slabáková, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jitka Kohoutová, Ph.D.

Hodnotící kritéria

Hodnocení

Volba tématu, originalita, přínos:

C

Předkládaná bakalářská práce si klade za cíl být příspěvkem k výzkumu českého ženského hnutí v druhé polovině 19. století, přičemž se zaměřuje na postoje Karoliny Světlé a jejich reflexi v několika teoretických statích pocházejících z pera této české spisovatelky a emancipistky. České ženské hnutí patří k atraktivním a častým tématům studentských kvalifikačních prací. Ty se často zaměřují právě na analýzu děl ženských autorek patřících do první vlny feminismu, která jsou pro studentky a studenty poměrně snadno dostupná. Stejnou cestou se vydala i Markéta Musialková. Originalitu práce vidím zejména ve volbě pramene – autorka se na rozdíl od jiných kvalifikačních i odborných historických prací nezaměřuje na beletristickou produkci Světlé, ale na vybrané teoretické spisy. Na jejich základě pak chce interpretovat Světlé názory na postavení ženy ve společnosti, přičemž konkrétně ji zajímají čtyři okruhy témat – názory Světlé na vzdělání žen a dívek, vztah muže a ženy (tato kapitola se však ve skutečnosti týká spíše postavení neprovdaných a ovdovělých žen ve společnosti), vztah žen k literatuře a zdraví žen. Výzkumné otázky, které Markéta Musialková vymezuje v úvodu práce, považuji za velmi široké, avšak kvituji, že v rámci každé podkapitoly autorka specifikuje dílčí badatelské otázky, na které se zaměří v daném podtématu. Bohužel však nepovažuji za zvláště přínosné předložené výsledky bádání, neboť autorka analytickou část své práce staví do značné míry na sekundární literatuře a ve své interpretaci pramenů zůstává hodně na povrchu.

Práce s prameny, kritika a interpretace:

D

Předmětem analýzy předkládané bakalářské práce jsou tři teoretické statě Karoliny Světlé – *Listy ženám o ženách*, *O vychování ženy* a *Několik slov o významu literatury*. V práci postrádám zhodnocení charakteru textů a jejich vztahy k dalším pracím Světlé. Zároveň ale oceňuji, že dva texty pocházející z druhé poloviny 60. let doplnila autorka textem z 80. let a pokusila se o zachycení vývoje názorů Světlé na problematiku vztahu žen a literatury. Také oceňuji, že autorka nezvolila cestu analýzy každého textu zvlášť, ale naopak identifikovala čtyři dílčí témata, na jejichž reflexi v textech Světlé se potom zaměřila. Co však postrádám, je významně kritičtější přístup k pramenům. Autorka texty hlouběji neinterpretuje, neklade si otázku, proč Světlá uvažovala právě tímto způsobem, v jakém dobovém kontextu texty vznikaly a na co reagovaly. Přestože jsou na začátku každé kapitoly uvedené dílčí badatelské otázky, samotná analýza je spíše předkládáním názorů Světlé, které jsou doplňovány poznatky ze sekundární literatury.

Práce se sekundární literaturou, bibliografie:

D

V bibliografii a práci se sekundární literaturou shledávám několik nedostatků. Zaprvé v práci postrádám některé základní práce věnující se Karolině Světlé, ženám-literátkám, literárnímu feminizmu i postavení žen ve společnosti 19. století – např. Ivo Říha, *Možnosti četby*, Marcin Filipowicz, *Roditelky národů*, Libuše Heczková, *Píšíci Minervy*, Lynn Abramsová, *Zrození moderní ženy* apod. Nedostatečnou rešerší literatury lze pravděpodobně vysvětlit také to, že v úvodu k bakalářské práci autorka uvádí přehled diplomových prací, které se věnují Karolině Světlé, jaksi ale opomíjí do reflexe zpracování tématu zahrnout odbornou historickou a literárně-historickou literaturu. Zadruhé, Markéta Musialková s literaturou pracuje spíše kompilačně – využívá ji buď jako základ pro sestavení obecných kapitol o českém ženském hnutí a Karolině Světlé, nebo pro doplnění kontextu v kapitolách věnujících se analýze statí spisovatelky, přičemž využívání literatury je poněkud schematické a často budí dojem, že informace jsou spíše skládány za sebe. Ostatně i v případech, kdy se autorka snaží představit rodinné zázemí a výchovu Karoliny Světlé, místo práce s monografiemi věnovanými osobnosti spisovatelky vychází pouze z biogramu z pera Josefa Špičáka přiloženého k edici díla Světlé *Z literárního soukromí II*. Zatřetí, jsem toho názoru, že autorce se příliš nedaří interpretovat zvolené prameny právě proto, že se nemůže opřít o dostatečnou znalost dané problematiky. K tomu by potřebovala dostudovat další sekundární literaturu, která se týká dílčích témat, jež si autorka klade za cíl analyzovat – tedy vzdělávání žen, mateřství a výchovu dětí, zdraví atd.

Metodologie a argumentace:

D

Práce je argumentačně velmi nepřesvědčivá. Jak už bylo uvedeno výše, autorka přebírá kontext ze sekundární literatury, ale spíše jednotlivá konstatování staví vedle sebe, než že by byla v textu interpretována a funkčně využívána. Např. na str. 21 autorka konstatuje, že na počátku 19. století byla žena postavena primárně do role matky a vychovatelky ekonomicky závislé na muži, zároveň však v následující větě tvrdí, že osvícenství spolu s myšlenkou rovnosti významně přispělo k rozvinutí debaty o rovnosti mezi pohlavími. Jak jdou tyto dvě konstatování dohromady? Obdobně autorka na základě literatury konstatuje, že na linii Němcová-Světlá došlo k názorovému posunu, zejména ve vztahu k mateřství a rodině (což kvituji, s. 15), avšak ve své analýze nijak zvlášť nepracuje s časovým rámcem a vývojem ženského hnutí. Dalším příkladem může být část věnovaná výchově, kde si autorka všímá názorů Světlé na špatně vychované mladé muže (s. 23). Je však škoda, že Markéta Musialková v tomto a podobných případech nevyužila možnosti a místo prostého zprostředkování názorů Světlé nenabídla fundovanější interpretaci jejích stanovisek. Světlá zde totiž vlastně komentuje široké změny v genderových rolích v rodině, proměnu nejen mateřství, ale také otcovství. Kapitola 3.4 věnující se zdraví je pak prakticky celá postavená na sekundární literatuře a její závěrečná část diskutuje téma se zdravím žen související jen okrajově.

Struktura a forma, jazykové zpracování:

E

Struktura předkládané práce je logická a přehledná, velkou slabinou je však jazyková a zejména stylistická úroveň. Prakticky v celé práci autorka velmi zápasí s jasnou formulací vlastních myšlenek a jazykovým vyjadřováním, věty na sebe často logicky nenavazují. Např.: „zapříčinily se o mentální posun“ (s. 5); „Sdělení těchto úvahových článků se budu snažit dokládat pomocí odborné literatury.“ (s. 5); „V českých zemích měla manželství jasně danou podobu církví.“ (s. 33). V práci se objevují tvary jako „vlastenkyně“, nelogické je také členění odstavců. Z jazykového a stylistického hlediska je tak práce velmi podprůměrná. Nejasnosti mám ovšem také ohledně některých formálních náležitostí – nerozumím tomu, proč autorka v poznámkách pod čarou neuvádí u citovaných děl místo a rok vydání, a to alespoň v případě první citace dané práce. V následujících poznámkách je možné používat zkrácené citace, což však autorka také nečiní a užívá vždy plné jméno autora i celý název díla. Dále mám poznámku k bibliografickému záznamu práce *Iluze spásy*, která byla vydána nejen Univerzitou v Hradci Králové, ale také nakladatelstvím Věduta v Českých Budějovicích. A úplně závěrečný komentář – práce neobsahuje cizojazyčné resumé. To, co autorka vydává za resumé, je pouze česká a anglická anotace.

Otázky pro obhajobu:

1. Na s. 21. konstatujete, že Světlá viděla hlavní úděl ženy v mateřství a že na toto její stanovisko „mohla mít vliv ztráta její jediné dcery“. To je však značně zjednodušující interpretace. Jaké jsou další důvody tohoto jejího názorového přesvědčení?
2. Setkala jste se s konceptem tzv. „českého vlasteneckého feminismu“? Co jím rozumíme a považujete ho za relevantní pro interpretaci prací Karoliny Světlé?

Celková navržená známka:

D

Datum: 21. května 2023

Podpis oponenta: